

Innspill fra Tibber til handlingsplanen for bærekraftsmålene

Økt privat forbruk er en av våre største bærekraftsutfordringer, men dessverre eksisterer det en myte om at det enkelte individ ikke har makt til å utgjøre en forskjell. Vi tror det motsatte; at forbrukeren er helt sentral for å skape endring.

“Vi” er Tibber, verdens første heldigitale strømselskap for private husholdninger, som bruker smart teknologi til å hjelpe forbrukeren til å redusere kostnader og forbruk knyttet til energi: www.tibber.com/no

I dette dokumentet vil vi gjøre rede for tre av de mest relevante utfordringene knyttet til bærekraft i energibransjen, og hva vi mener regjeringen kan gjøre:

- 1) Manglende insentiv for både strømselskap og forbruker til å redusere strømforbruk
- 2) Eksisterende verktøy og data tas ikke i bruk for å gjøre energisystemet smartere
- 3) Energibransjens kommunikasjonsproblem: hva er “bærekraftig”?

Dilemma 1: reduksjon av strømforbruk

Et av bærekraftsmålene er å gjøre samfunnet mer energieffektivt, og det kan ikke være noen tvil om at den meste bærekraftige energien er den du ikke bruker.

Et forsøk vi har gjort hos våre kunder tyder på at vi kunne spart 140 mill kWh per måned hvis alle norske husholdninger reduserte innetemperaturen med en grad, bare ved hjelp av vanlig smarthus teknologi. Det gir en CO₂-reduksjon på 133 000 tonn per måned, nesten 1,6 mill tonn i året.

Vi vil derfor anbefale tydeligere insentiver både på forbrukersiden og hos tilbyderne for å redusere strømforbruk fra husholdninger:

1. Et tiltak kan være å se på innretningen av Enova. Forbrukerne betaler inn omlag 400 millioner i året til Klima- og energifondet over strømregningen, men selv i rekordåret 2019 var utbetalinger fra Enova til private husholdninger på “bare” 334 millioner. Både mulighetene for å få støtte og spekteret av strømsparende og -produserende teknologier bør bli bedre.
2. Et annet tiltak kan være å se på innretningen av bedriftsrettede støtteordninger, for eksempel Miljøteknologiordningen. Den må stimulere til nye løsninger og forretningsmodeller innenfor energibransjen, som bruker digitale plattformer, delingsøkonomiske prinsipper og smart teknologi til å hjelpe husholdningene til å redusere forbruk på en enkel og motiverende måte.

Dilemma 2: smartere energisystem

Flere bærekraftsmål fokuserer på smartere bruk av ressurser og infrastruktur, noe som kan spare samfunnet for både kostnader og unødvendig miljøbelastning.

Et tilbakevendende tema i energibransjen, som skaper stort engasjement, er hvordan nettinfrastrukturen kan utnyttes best mulig, hvilke virkemiddel som kan tas i bruk for å utjevne forbruket, og hvordan kostnadene skal fordeles ved eventuelle oppgraderinger.

Et annet aktuelt tema, som vi ofte får spørsmål om fra våre elbilkunder, er om økt elektrifisering kommer til å knekke strømmettet.

Vi har følgende anbefalinger:

1. Et viktig tiltak er å virkelig gjøre nettleiestrukturen til et reelt verktøy for forbruksendring hos private husholdninger. En modell som er enkel å forklare og forstå, der nivået på ditt eget forbruk bestemmer størsteparten av kostnaden, og en form for belønning av ønsket forbruksmønster, er veien å gå.
2. Et annet tiltak er å øke trykket på digitalisering av energisystemet og ta i bruk data fra forbrukersiden. Når nettselskapene har digitale sanntidsdata om sin nettinfrastruktur, og husholdningene kan tilby fleksibilitet fra utsatt elbillading eller oppvarming, så oppnår vi en bedre balansering av nettet som kan spare milliarder - og redusere miljøbelastning samtidig.

Dilemma 3: energibransjens kommunikasjonsproblem

Flere bærekraftsmål tar for seg alle menneskers rett til å få relevant informasjon om hva som er bærekraftig. Men hva er bærekraftig, egentlig? Vi har heldigvis standarder og systemer som hjelper oss med å definere dette, men dessverre er det ikke alle disse som virker etter hensikten eller er mulig å sette seg inn i for forbrukeren.

Et eksempel fra vår bransje er opprinnelsesgarantier for fornybar energi, som alle leverandører må benytte for å kunne markedsføre en strømvtales som "grønn", "fornybar" osv. I motsetning til hva navnet kanskje tilsier, så kan ikke ordningen garantere forbrukeren en fysisk leveranse av fornybar kraft, selv ikke i vannkraftlandet Norge; den dokumenterer bare at strømlleverandøren har gjennomført en finansiell transaksjon, et kjøp av fornybar energi. Flere strømselskaper som markedsfører seg som "grønne" eller "fornybare" tilbyr bare én slik energikontrakt blant mange i sin portefølje, og den er gjerne mye dyrere enn de andre kontraktene. Likevel får kundene den oppfatningen at all strøm kjøpt fra et norsk strømselskap er "fornybar". Når dette ikke er tilfelle skaper det stor forvirring hos forbrukerne og lager et kommunikasjonsproblem for energibransjen.

Et annet eksempel på energibransjens kommunikasjonsproblem ser vi når grensene skal trekkes for hva som er "grønt/bærekraftig" innenfor EUs taksonomi. Det foreligger et forslag som setter et øvre mål på CO₂ pr kWh før ny vannkraft kan bli definert som bærekraftig. All produksjon av fornybar energi har en miljøkostnad, og bransjen er ikke tjent med å insistere på at norsk vannkraft "per definisjon" er grønn/bærekraftig og dermed automatisk bedre stilt enn andre energikilder. Bransjen må akseptere at kravene til ny kraftutbygging vil bli strenge(re), og heller bruke energi på å få til en grensegang som tar miljøutfordringer på alvor og samtidig gjør det mulig å finansiere opp ny kraftutbygging i Norge.

Vi ønsker at regjeringen vurderer følgende tiltak:

1. Støtt opp under nye tekniske løsninger som sikrer en matching i sanntid mellom produksjon og forbruk i ordningen med opprinnelsesgarantier, slik at den fungerer etter et av de viktigste formålene; å sikre sporbarhet av fornybar energi.
2. Jobb aktivt opp mot relevante politiske nettverk innenfor EU, for å effektivisere og styrke ordningen med opprinnelsesgarantier. I Tyskland vurderer de for eksempel å stille krav om opprinnelsesgarantier i strømkjøpsavtalene i all ny fornybar kraftutbygging. Et alternativ kunne være å stille krav om at alle opprinnelsesgarantier må matches mot kraftverk som ikke er eldre enn et visst antall år, for å sikre addisjonalitet og stimulere til ny utbygging.
3. Samarbeid med både bransjeaktører og miljøorganisasjoner om å forberede bransjen på strengere standarder fra EU knyttet til ny kraftutbygging, og ikke ha lavere forventninger til bransjen i utøvelsen av norsk regelverk og politiske virkemidler.

Avslutningsvis vil vi oppfordre regjeringen til å lete etter de tiltakene i energibransjen som skaper vinn-vinn situasjoner for både forbrukere og næringsaktører, og å utnytte smart teknologi på en måte som gir enkeltmennesket makt til å forandre verden.

Førde, 30. november 2020:

Elisabet Kjerstad Bø
Head of Sustainability
Tibber